

Λίγο πρίν τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο

Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Πλησιάζει ὁ χρόνος πού θά συνέλθῃ στήν Κρήτη ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιά νά συζητήσῃ πάνω στό ἕξι κείμενα πού ἔχουν προετοιμασθῇ στίς Προσυνοδικές Συνδιασκέψεις, καθώς ἐπίσης νά δώσῃ ἓνα μήνυμα ἐνότητας μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Αὐτόν τόν καιρό ἔχουν γραφῇ πολλά κείμενα ἀπό εἰδικούς καί μή, ἀπό ἀρμοδίους καί μή, πάνω στό μεγάλο αὐτό γεγονός. Δυστυχῶς, ὅπως ἔχω σημειώσῃ καί σέ ἄλλο κείμενό μου, σέ μερικές ἐκδηλώσεις βλέπουμε ὅτι ἀναμειγνύεται ἡ θεολογία μέ τήν πολιτική, ἢ μᾶλλον καλύτερα, διάφοροι ἐκκλησιαστικοί παράγοντες ἐμπλέκονται ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τους στίς ἐπιδιώξεις τῶν πολιτικῶν, καθώς ἐπίσης καί οἱ πολιτικοί χρησιμοποιοῦν διάφορους ἐκκλησιαστικούς παράγοντες, προκειμένου νά περάσουν τά σχέδιά τους μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Βέβαια, ἡ Σύνοδος τοῦ 1872 στήν Κωνσταντινούπολη κατεδίκασε τόν ἔθνοφυλετισμό ὡς αἵρεση, ἀλλά δυστυχῶς ὁ ἔθνοφυλετισμός χρησιμοποιεῖ ὡς ὄχημα τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μέ ποικίλα ἀποτελέσματα.

Στίς ἡμέρες μας τό μεγαλύτερο μέρος τῆς συζητήσεως γίνεται γιά τό κατά πόσον θά συμμετάσχουν στήν Σύνοδο ὅλες οἱ δεκατέσσερις Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, τί συνέπειες θά προκληθοῦν ἀπό τήν ἀπουσία μερικῶν Ἐκκλησιῶν καί ὄχι τόσο γιά τό περιεχόμενο τῶν κειμένων καί τῶν διορθώσεων πού πρέπει νά γίνουν.

Μέ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καί τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θά εἶμαι μέλος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλῃς αὐτῆς Συνόδου καί μέ διακατέχει ὑψηλό αἶσθημα εὐθύνης ἐναντι τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καί τῆς ἰδίας τῆς ἱστορίας. Μέ ἀπασχολεῖ σοβαρῶς τό θέμα τῶν ἀποφάσεων πού θά λάβῃ ἡ Σύνοδος αὐτή καί κυρίως καί πρό παντός γιά τά ὅσα θά ἐπακολουθήσουν.

Αὐτό λέγεται ἀπό τήν ἄποψη ὅτι οἱ Σύνοδοι τελικά ἐνεκρίθησαν ἀπό τήν θεολογική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως ὁ σωματικός ὀργανισμός τοῦ ἀνθρώπου κρατᾷ τά στοιχεῖα τῶν τροφῶν πού χρειάζεται καί ἀποβάλλει τά μή χρειαζόμενα στοιχεῖα, τό ἴδιο γίνεται καί μέ τόν Θεανθρώπινο ὀργανισμό τῆς

Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἐπικυρώνει τήν ἀλήθεια ἐνός γεγονότος ἢ τήν ἀπορρίπτει.

Ὡς μέλος τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου θά ἤθελα νά ἐκφράσω ἕναν λόγο, πρίν τήν ἔναρξη τῆς Συνόδου. Δέν θά ἀναφερθῶ ἐδῶ γιά τούς λόγους πού μέ ὀδήγησαν στό νά ἀποδεχθῶ αὐτήν τήν πρόταση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά συμμετάσχω στήν Σύνοδο, πράγμα πού θά τό κάνω ἀργότερα, ἀλλά θά διατυπώσω μερικές σκέψεις μου.

1. Ἡ αὐτοσυνειδησία τῆς Συνόδου

Μέ λύπη παρακολουθῶ μερικές ἀπό τίς ἀπόψεις πού διατυπώνονται ὅτι, δηλαδή, ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος εἶναι ἡ μοναδική Σύνοδος πού γίνεται κατά τήν διαρρέυσσα δεύτερη χιλιετία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἡ πρώτη Μεγάλη Σύνοδος μετά τό «Σχίσμα» πού ἔγινε τό 1054, ἐνῶ ἡ ἀκοινωνησία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ρώμης ἔγινε τό 1009 μέ τήν εἰσαγωγή τοῦ Filioque, ἄλλοι λένε ὅτι θά συνέλθῃ ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος μετά ἀπό 1200 ἢ 1300 χρόνια, δηλαδή ἀπό τό ἔτος 787 πού συνήλθε ἡ Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος, καί ἄλλοι τολμοῦν νά ποῦν καί μάλιστα ἐπισήμως ὅτι θά εἶναι ἡ Η΄ Οἰκουμενική Σύνοδος!

Ἡ βάση αὐτῆς τῆς νοοτροπίας εἶναι ὅτι δῆθεν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπό τό ἔτος 787 μέχρι σήμερα παραμένει σέ πνευματική ὑπνώση, σέ ἕνα πνευματικό ἀλτσοχάϊμερ, ὅτι ὅλο αὐτό τό διάστημα ἦταν μιά «νεκρή», «ὑπνώτουσα», «μουσειακή» Ἐκκλησία.

Μιά τέτοια ἀντίληψη ὄχι μόνον ἀποτελεῖ ὕβρη στούς ἀγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πού ἐμφανίσθηκαν καί δίδαξαν κατά τήν διάρκεια τῆς δεύτερης χιλιετίας, ἀλλά εἶναι καί ὑπονόμευση τῆς ἴδιας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι διαρκῆς Σύνοδος καί εἶναι τό ἀληθινό καί ζωντανό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι κατά βάση ἀσχολήθηκαν μέ δογματικούς ὅρους καί διοικητικούς καί ποιμαντικούς Κανόνες, ὅπως τό βλέπουμε στά Πρακτικά τους. Ἐνῶ ὅταν διαβάσουμε τά κείμενα πού βρίσκονται πρὸς ἐπεξεργασία καί τελική ἔγκριση ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, δέν μπορούμε νά διακρίνουμε ποιοί εἶναι οἱ ὅροι καί ποιοί εἶναι οἱ Κανόνες. Ἐάν θεωρηθῇ ὅτι οἱ ἐπί μέρους παράγραφοι τοῦ κειμένου θεωροῦνται ὡς Κανόνες, τότε ἀπαιτεῖται διεξοδική συζήτηση γιά τό ἔάν αὐτοί οἱ «κανόνες» συντονίζονται στήν κανονική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἀνατρέπουν τήν βάση καί τήν καρδιά τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ἐκκλησίας.

Τό πρόβλημα, όμως, είναι ότι εάν θεωρηθῆ, κακῶς κατά τήν γνώμη μου, ότι αὐτή ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος εἶναι συνέχεια τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τότε κακοποιεῖται σέ μεγάλο βαθμό ἡ ὀρθόδοξη ἀλήθεια. Γιατί στό διάστημα αὐτό συνήλθαν Μεγάλες καί Οἰκουμενικές Σύνοδοι καί ἄλλες λαμπρές Σύνοδοι τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, δηλαδή ὅλης τῆς τότε Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖες ἐπελήφθησαν σοβαρῶν θεμάτων καί ἀντιμετώπισαν μεγάλα θεολογικά καί ἐκκλησιαστικά ζητήματα.

Διάβασα ὅτι μερικοί γιά νά ὑποστηρίξουν τίς ἀπόψεις πού παρουσιάζονται στό κείμενο πού τίθενται πρὸς τελική ψήφιση ἀπό τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, χρησιμοποίησαν ἀπόψεις τοῦ ἀειμνήστου δογματικοῦ θεολόγου Ἰωάννη Καρμίρη. Καλό θά εἶναι νά μελετήσῃ κανεὶς τοὺς δύο τόμους τῶν βιβλίων «Τά δογματικά καί συμβολικά μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας», γιά νά δῆ τόν παλμό καί τήν ζωντάνια τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τόν 19^ο αἰώνα. Ἐκεῖ θά διαπιστώσῃ ὅτι μέχρι τόν 19^ο αἰώνα ὑπάρχει κατά βάση μιά ἐνιαία γλώσσα στό ἐκκλησιαστικά κείμενα καί ὅτι ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 20^{οῦ} αἰώνα ἄρχισε ἡ διαφοροποίηση.

Θά ἤθελα νά μνημονεύσω μερικές σημαντικές Σύνοδους μετά τήν Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, οἱ ὁποῖες δυστυχῶς παραθεωροῦνται.

Ἡ Σύνοδος τῶν ἐτῶν 879-80 ἐπί Μεγάλου Φωτίου εἶναι μιά μεγάλη Οἰκουμενική Σύνοδος, ἡ ὁποία συνεκλήθη ἀπό τόν Αὐτοκράτορα καί ἦταν παρόντες καί οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Ὀρθοδόξου τότε Πάπα καί ὅλοι ἀποδέχθηκαν τίς ἀποφάσεις της. Ἡ Σύνοδος αὐτή συζήτησε γιά τοὺς δύο τύπους ἐκκλησιολογίας, ἀνατολικῆς καί δυτικῆς, καί κυριάρχησε ἡ ἀνατολική ἐκκλησιολογία, ἐπίσης ἀποφάνθηκε γιά τό πρωτεῖον τοῦ Πάπα καί τήν αἵρεση τοῦ Filioque.

Οἱ Σύνοδοι τοῦ ἔτους 1341-1368, ἰδιαιτέρως ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1351, συνεκλήθη ἀπό τόν Αὐτοκράτορα μέ τήν παρουσία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἡ ὁποία ἀπεφάνθη γιά τό ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστη, τό Φῶς τοῦ Χριστοῦ πού ἔλαμψε στό Θαβώρ ἦταν ἄκτιστο καί κατεδίκασε τήν αἵρεση τοῦ Βαρλαάμ καί τοῦ Ἀκινδύνου ὅτι ταυτίζεται ἡ ἄκτιστη οὐσία μέ τήν ἄκτιστη ἐνέργεια, τό γνωστό *actus purus*, καί ὅτι δῆθεν ὁ Θεός ἐπικοινωνεῖ μέ τήν κτίση καί τόν ἄνθρωπο μέ κτιστές ἐνέργειες. Ἔτσι, στήν πραγματικότητα ἡ Σύνοδος τοῦ 1351 κατεδίκασε τήν σχολαστική θεολογία, πού ἐν πολλοῖς ἰσχύει μέχρι σήμερα στόν «Ρωμαιοκαθολικισμό».

Ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1484, στήν ὁποία συμμετεῖχαν οἱ Πατριάρχες: Κωνσταντινουπόλεως Συμεών, Ἀλεξανδρείας Γρηγόριος, Ἀντιοχείας

Δωρόθεος καί Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ, ἐχαρακτήρισε τόν ἑαυτό της ὡς Οἰκουμενική, ἀκύρωσε τήν ἐνωτική Σύνοδο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας καί ἐξέδωσε Ἀκολουθία, τήν ὁποία συνέταξε ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Συμεών, γιά τούς ἐπιστρέφοντας στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «ἐκ τῶν λατινικῶν αἱρέσεων». Καί ναί μέν ἡ Σύνοδος αὐτή καθιέρωσε νά γίνεται ἡ ἐπιστροφή τῶν Λατίνων στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διά λιβέλλου καί Χρίσματος, ἐπειδή ἐπικρατοῦσε τότε ὁ καθιερωμένος «τύπος τοῦ Βαπτίσματος», ἀλλά σαφέστατα στήν Ἀκολουθία πού συνετάγη γιά τήν ἐπιστροφή τῶν Λατίνων στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γίνεται λόγος γιά τήν αἵρεση τῶν Λατίνων, γιά τά «αἰσχιστα καί ἀλλότρια δόγματα τῶν Λατίνων», νά ἀποστρέφεται αὐτός πού ἐπέστρεψε στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «τελείως καί τάς συνάξεις τῶν Λατίνων ἐν ταῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις» (προφανῶς ἐννοεῖ τούς Ναούς) καί νά ἀναθεματίσει ὅσους τόλμησαν νά προσθέσουν τό Filioque.

Στήν Ἀκολουθία αὐτή γίνεται λόγος γιά Λατίνους καί γιά ἀλλότρια δόγματα, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι τό γνωστό Filioque, δηλαδή ἡ ἐκπόρευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Πατρός καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καί ἡ αἵρεση τοῦ actus purus, ὅτι ταυτίζεται ἡ ἄκτιστη ἐνέργεια μέ τήν ἄκτιστη οὐσία στόν Θεό καί, ἐπομένως, ὁ Θεός ἐπικοινωνεῖ μέ τόν κόσμον μέ κτιστές ἐνέργειες.

Ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1590, πού χαρακτήρισε τόν ἑαυτό της «Οἰκουμενική Σύνοδο», καί ἡ συνέχειά της πού εἶναι **ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1593**, πού χαρακτηρίσθηκε ὡς «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος» εἶναι σημαντικές. Καί οἱ δύο Σύνοδοι εἶναι Σύνοδοι τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀποφάσισαν νά συναινέσουν στήν ἀνακήρυξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας σέ Πατριαρχική ἀξία καί τιμή πού εἶχε δοθῆ ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τό 1589 μέ σχετικό Πατριαρχικό Χρυσόβουλο ἢ Τόμο.

Ἡ Συνοδική ἀπόφαση τῶν τριῶν Πατριαρχῶν τοῦ ἔτους 1756 ἦτοι τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου, τοῦ Ἀλεξανδρείας Ματθαίου καί τοῦ Ἱεροσολύμων Παρθενίου, ἀναφέρεται στόν ἀναβαπτισμό τῶν Δυτικῶν πού προσέρχονται στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Καί ναί μέν ἡ ἀπόφαση αὐτή δέν ἐπικράτησε γιά πολύ χρονικό διάστημα, διότι ἡ Ἐκκλησία στήν πράξη ἐπανῆλθε στήν ἀπόφαση τῆς Συνόδου τοῦ 1484, ἀλλά ὁμως δέν καταργήθηκε ποτέ μέ ἄλλη Συνοδική ἀπόφαση.

Εἶναι γνωστόν ὅτι τό θέμα «Ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ» πού ἀναφερόταν στήν ἀποδοχή τῶν αἱρετικῶν καί σχισματικῶν, ὑπῆρχε στήν θεματολογία τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ὅπως φαίνεται στήν Προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή πού συνηλθε τό 1971 στήν Γενεύη. Τελικά ὁμως ἐξέπεσε ἀπό τήν ἡμερήσια διάταξη τῆς Συνόδου καί δέν δόθηκε ἡ

δυνατότητα νά αποφανθῆ ἐπισημῶς ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος. Τό ἐρώτημα λοιπόν εἶναι: Γιατί δέν ἐτέθη τό θέμα αὐτό στήν θεματολογία τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου γιά νά συζητηθῆ μέ θεολογικά ἐπιχειρήματα τό ἔγκυρο καί ὑποστατό ἢ μή ἔγκυρο καί μή ὑποστατό τοῦ Βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καί ἔρχεται τώρα νά ἀντιμετωπισθῆ μέ τρόπο ἕμμεσο;

Ἡ Συνοδική ἀπόφαση τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἔτους 1848, ἡ ὁποία ὑπογράφεται ἀπό τούς Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων μέ τίς Συνόδους τους, χαρακτηρίζει τόν «Παπισμόν» αἵρεση καί τόν παραβάλλει μέ τόν Ἀρειανισμό καί ἀναιρεῖ τίς βασικές λατινικές ἑτεροδιδασκαλίες, ὅπως τό Filioque, τό πρωτεῖον καί τό ἀλάθητον τοῦ Πάπα, καθὼς ἐπίσης καί ἄλλες κακοδοξίες πού σχετίζονται μέ τό βάπτισμα καί τά μυστήρια.

Ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1872 στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν φυλετισμό στήν ἐκκλησιαστική ζωή «τούτέστι τās φυλετικές διακρίσεις καί τās ἐθνικές ἔρεις καί ζήλους καί διχοστασίας ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ». Ὁ φυλετισμός εἶναι «ξένος» πρὸς τήν παράδοση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι «νεωτερική λύμη». Εἶναι σημαντικό ὅτι στόν ἐπίλογο τοῦ συνοδικοῦ ὄρου ὑπάρχει μιά προσευχή στόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, γιά νά διατηρῆ τήν Ἐκκλησία «ἄμωμον καί ἀλώβητον ἀπό πάσης νεωτερικῆς λύμης, ἐρηρυσμένην ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καί τῶν προφητῶν».

Ἀνέφερα μερικές Συνόδους «Οἰκουμενικές», «Ἁγίες καί Μεγάλες» – ὑπάρχουν καί ἄλλες– ἀπό ὅσες ἔγιναν ἀπό τήν Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο μέχρι τόν 19^ο αἰῶνα καί ἔγιναν ἀποδεκτές ἀπό τήν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας. Μάλιστα οἱ ἀποφάσεις τῆς Μεγάλης Συνόδου τοῦ 1351 ἐπὶ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ περιελήφθησαν στό «Συνοδικό τῆς Ὁρθοδοξίας», τό ὁποῖο διαβάζεται κατὰ τήν Α΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν καί εἰσήχθησαν στά τροπάρια τῆς λατρείας. Τό γεγονός αὐτό συνιστᾷ τήν μεγαλύτερη ἀπόδειξη ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ 1351 ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπό τήν συνείδηση καί τίς ἀποφάσεις τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι Οἰκουμενική.

Ἐδῶ πρέπει νά ἀναφερθοῦν καί **οἱ πολὺ σημαντικὲς τρεῖς ἀπαντήσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β΄ (1576, 1578, 1581) πρὸς τούς Λουθηρανούς Θεολόγους τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης**. Πρόκειται γιά ἀξιόλογες ἀπαντήσεις πού ἔστειλε ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας συνεργαζόμενος μέ Ὁρθοδόξους Κληρικούς καί λαϊκοὺς, μεταξύ τῶν

όποιων περιλαμβάνεται και ο Ναυπάκτου και Άρτης **Δαμασκηνός** ο Στουδίτης, ο οποίος συγκαταλέγεται μεταξύ των αγίων.

Στις σπουδαίες αυτές απαντητικές επιστολές αφ' ενός μὲν ἐκτίθεται ἡ ὀρθόδοξη πίστη, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναιροῦνται οἱ κακοδοξίες τῶν Διαμαρτυρομένων. Στις ἀπαντήσεις αυτές διατυπώνεται ἡ Ὀρθόδοξη πίστη βάσει τῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς νά γίνεται προσφυγή στήν διδασκαλία τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας. Ἀντιμετωπίζονται πολλά θέματα, ἐπί τῶν ὁποίων ἐπῆλθε διαφωνία μέ τούς Λουθηρανούς θεολόγους, ἤτοι γιά τήν Ἱερά Παράδοση, τήν Χριστολογία, τό Filioque, τό αὐτεξούσιο, τόν προορισμό, τήν δικαίωση, τόν ἀριθμό τῶν μυστηρίων καὶ τόν τρόπο τελέσεώς τους, τό ἀλάθητο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τήν λατρεία, τήν ἐπίκληση τῶν αγίων, τίς εἰκόνες καὶ τά λείψανά τους, τίς νηστεῖες καὶ διάφορες ἐκκλησιαστικές παραδόσεις.

Οἱ ἀπαντητικές αυτές ἐπιστολές θεωροῦνται σημαντικά κείμενα, μνημονεύονται στά Πρακτικά τῆς Τοπικῆς Συνόδου πού ἔγινε τό 1672 στά Ἱεροσόλυμα ἐπί Δοσιθέου, καὶ κατατάχθηκαν μεταξύ τῶν συμβολικῶν βιβλίων τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἔστερα ἀπό ὅλα αὐτά διερωτῶμαι γιά τό πῶς εἶναι δυνατόν ὅλες αυτές οἱ σημαντικές Σύνοδοι νά τεθοῦν στό περιθώριο, πρὸς χάριν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πού πρόκειται νά συνέλθῃ στήν Κρήτη; Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἰσχυρίζονται μερικοί ὅτι ἡ ἐπικείμενη Σύνοδος εἶναι ἡ μοναδική Σύνοδος τῆς δεύτερης χιλιετίας; Πῶς εἶναι δυνατόν καὶ ἐπιτρεπτόν νά «ποδοπατῆται» ὅλη ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησιαστική Παράδοση 1.200 χρόνων; Ποιοί ἔδωσαν αὐτήν τήν γραμμή σέ δημοσιογράφους νά κάνουν λόγο γιά τήν Σύνοδο τῆς χιλιετίας; Ἀπό ποῦ τό γνωρίζουν αὐτό μερικοί δημοσιογράφοι, οἱ ὁποῖοι μάλιστα δέν ἀσχολοῦνται ἰδιαίτερος μέ τό ἐκκλησιαστικό ρεπορτάζ;

Τό ἐρώτημα αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο θεωρῶ ἀναγκαῖο τούλάχιστον στό Μήνυμα πού θά ἀποφασισθῇ νά ἐκδοθῇ ἀπό τήν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο, νά ἀναφερθοῦν αυτές καὶ ἄλλες Σύνοδοι καὶ νά φανῇ ἡ συνεχῆς ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ἐκκλησία. Δέν μπορούμε νά παίζουμε μέ τά ἐκκλησιαστικά καὶ δογματικά ζητήματα καὶ τήν ὅλη ἐκκλησιαστική παράδοση.

Ἐπομένως, ὅταν λέγεται ὅτι ἡ ἐπικείμενη Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος θά εἶναι ἡ Σύνοδος πού συνέρχεται μετά ἀπό 1200 χρόνια, εἶναι παραπλάνηση, καὶ στήν πραγματικότητα παράκαμψη καὶ παραθεώρηση ὅλων αὐτῶν τῶν Μεγάλων Συνόδων, καὶ τελικά καταλήγει σέ «προδοσία» τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως. Πιθανόν ἐπιδιώκεται νά δημιουργήσῃ μιά νέα ἐκκλησιολογία.

Ἐάν δέν ὑπάρχη ἕνας τέτοιος σκοπός, θά πρέπει ὅπωςδήποτε στό Μήνυμα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου νά γίνη μνεία ὄλων τῶν Ἁγίων, Μεγάλων Συνόδων τῆς δεύτερης χιλιετίας. Διαφορετικά θά ἐπιβεβαιωθῆ αὐτή ἡ ὑποψία.

2. Ὁ Δυτικός Χριστιανισμός

Εἶναι γνωστόν σέ ὄσους παρακολουθοῦν τά ἐκκλησιαστικά πράγματα καί διαβάζουν τήν ἐκκλησιαστική ἱστορία, ὅτι τό 1009 ὁ Πάπας Σέργιος Δ΄ χρησιμοποίησε ἐπισήμως τό Σύμβολο τῆς Πίστεως μέ τήν προσθήκη ὅτι τό Ἅγιον Πνεῦμα προέρχεται καί ἐκ τοῦ Υἱοῦ (Filioque) καί γι' αὐτό ὁ Πατριάρχης Σέργιος Β΄ διέγραψε τόν Πάπα ἀπό τά δίπτυχα τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὅποτε ὑπάρχει ἀκοινωνησία. Ἔτσι ἕνα μεγάλο τμήμα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποκόπηκε ἀπό τήν Μία, Ἁγία, Ἀποστολική καί Καθολική Ἐκκλησία.

Στήν συνέχεια, ἀρχές τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἀπό τόν δυτικό αὐτό Χριστιανισμό πού ἀποκόπηκε ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποσχίσθηκαν καί ἀπεκόπησαν ἄλλες ομάδες Χριστιανικές, πού ὀνομάσθηκαν Μεταρρυθμιστές, Διαμαρτυρόμενοι, Προτεστάντες καί προσέλαβαν πολλά ὀνόματα. Ἔτσι, οἱ αὐθαιρεσίες τοῦ Πάπα εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νά ἀποσχισθῆ ὁ δυτικός Χριστιανισμός ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἀλλά καί νά διαιρεθοῦν καί μεταξὺ τους.

Αὐτό πού ὀνομάζουμε δυτικό Χριστιανισμό εἶναι ἕνα ἀρρωστημένο, αἰρετικό σύστημα, ἀφοῦ ἀποσχίσθηκε ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση τῆς πρώτης χιλιετίας. Φυσικά, ὅταν κάνουμε λόγο γιά δυτικό Χριστιανισμό, δέν ἐννοοῦμε τούς ἀπλούς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι πιστεύουν στόν Χριστό, προσεύχονται, μελετοῦν τήν Ἁγία Γραφή, ἀλλά τήν δογματική διδασκαλία τῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων καί Ὁμολογιῶν. Κατ' ἐπέκταση ὅταν κάνουμε λόγο γιά Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, δέν ἐννοοῦμε ὄλους τούς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ἐνῶ βαπτίσθηκαν μπορεῖ νά εἶναι ἄθεοι καί ἀδιάφοροι, ἀλλά τήν διδασκαλία, ὅπως καταγράφεται στίς ἀποφάσεις τῶν Τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἔτσι, τό δογματικό καί ὁμολογιακό σύστημα τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἐν πολλοῖς ἀρρωστημένο καί διέστρεψε ἀκόμη καί τόν κοινωνικό χῶρο τῆς Δύσεως. Οἱ μέν Λατίνοι-«Ρωμαιοκαθολικοί» ἔχουν ἀλλοιωθῆ μέ τόν σχολαστικισμό, οἱ δέ Προτεστάντες ἔχουν ἀλλοιωθῆ καί ἀπό μερικές ἀπόψεις τοῦ σχολαστικισμοῦ πού κληρονόμησαν, ἀλλά καί ἀπό τόν ἠθικισμό πού εἰσήγαγαν, ὅπως καί ἀπό τήν μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς χωρίς τίς ἀπαραίτητες ἐρμηνεῖες τῶν Πατέρων, ὅποτε περιπίπτουν σέ διάφορες πλάνες.

Ὁ **σχολαστικισμός**, πού ἀναπτύχθηκε στήν Δύση ἀπό τούς θεολόγους τῶν Φράγκων, κυρίως μεταξύ 11^{ου} καί 13^{ου} αἰῶνος, ἀνέμειξε τήν χριστιανική πίστη μέ τήν φιλοσοφία, –τό γνωστό *analogia entis*. Μερικοί σχολαστικοί θεολόγοι χρησιμοποίησαν τίς θεωρίες τοῦ Πλάτωνος καί τῶν Νεοπλατωνικῶν, ἄλλοι τίς θεωρίες τοῦ Ἀριστοτέλη καί ἄλλοι ἔκαναν ἀνάμειξη καί τῶν δύο. Τό σημαντικό εἶναι ὅτι ἀνέπτυξαν τήν ἄποψη ὅτι ἡ σχολαστική θεολογία εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν Πατερική θεολογία καί τήν ὑπερέβη.

Ὁ **Προτεσταντικός ἠθικισμός** ἀντέκρουσε τίς αὐθαιρεσίες τοῦ σχολαστικισμοῦ καί ἔφθασε σέ ἄλλο ἄκρο, ἔχοντας ὅμως μερικές σχολαστικές ἀπόψεις, ὅπως τόν ἀπόλυτο προορισμό καί τήν θεωρία τῆς ἱκανοποίησης τῆς θείας δικαιοσύνης μέ τήν σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ καί μελετώντας τήν Ἁγία Γραφή μέ τό γνωστό *analogia fidei*.

Πάντως, καί οἱ δύο αὐτές δυτικές παραδόσεις ἐπηρεάσθησαν ἀπό τό φεουδαλιστικό σύστημα πού ἔφεραν οἱ Φράγκοι στήν Εὐρώπη, θεωρώντας ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἓνας «φεουδάρχης» πού προσβάλλεται μέ τήν ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, μέ συνέπεια νά τιμωρήσῃ τόν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος γιά νά ἐπανέλθῃ χρειάζεται νά ἱκανοποιήσῃ τόν Θεό!

Δέν ἐπιθυμῶ νά κάνω ἀνάλυση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ἀλλά νά τονίσω ὅτι ὅλα τά μεταγενέστερα ἰδεολογικά ρεύματα πού ἀναπτύχθηκαν στήν Δύση, ὅπως ὁ ἀνθρωπισμός, ἡ ἀναγέννηση, ὁ διαφωτισμός, ὁ ρομαντισμός, ὁ γερμανικός ἰδεαλισμός, ὁ ὑπαρξισμός, ὁ ψυχολογισμός κλπ. ἦταν μιά ἀντίδραση μέ διαφορετικούς λόγους, στόν δυτικό σχολαστικισμό, ὁ ὁποῖος στηριζόταν στήν παντοδυναμία τῆς λογικῆς καί στόν ἠθικισμό.

Στήν δυτική θεολογία παρατηροῦμε πολλές θεολογικές διαστροφές, πού ἔχουν σχέση μέ τά ρεύματα πού ἀναφέρθηκαν προηγουμένως. Νά θυμίσω μερικές τέτοιες ἀπό αὐτές. Ὁ Θεός διακρίνεται ἀπό ἰδιοτελή εὐδαιμονισμό· διευθύνει τόν κόσμο μέ κτιστά μέσα· εἶναι αἴτιος τοῦ θανάτου· προσβάλλεται ἀπό τήν ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἁμαρτία θεωρεῖται ὡς ἀνατροπή τῆς τάξης πού ὑπάρχει στήν δημιουργία· ὁ Θεός προόρισε ποιοί θά σωθοῦν καί ποιοί θά καταδικαστοῦν· ὁ Χριστός μέ τήν σταυρική θυσία ἱκανοποίησε τήν θεία δικαιοσύνη· ὁ Πάπας εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ στήν γῆ· αὐτός ἔχει τήν Ἱερωσύνη τήν ὁποία μεταδίδει στούς ἄλλους ἐπισκόπους καί ἔχει τό ἀλάθητο· οἱ μετανοοῦντες ὀφείλουν νά ἱκανοποιήσουν τήν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ· ἡ διδασκαλία περί παραδείσου καί κολάσεως εἶναι ὑλιστική κ.ἄ.

Αὐτές οἱ ἀπόψεις στόν θεολογικό χῶρο λέγονται διαστροφές-αἱρέσεις, οἱ ὁποῖες ὅμως ἐπηρέασαν καί τόν κοινωνικό χῶρο. Ἄλλωστε, ὅλες οἱ θεολογικές ἀποκλίσεις ἔχουν καί κοινωνικές συνέπειες. Ἔτσι μπορεῖ νά ἐρμηνευθῇ τό

Κράτος τοῦ Βατικανοῦ, καθὼς ἐπίσης καί ἡ ταύτιση χριστιανικῆς καί κοσμικῆς ἐξουσίας σέ μερικούς Προτεστάντες. Τό καθεστῶς πού ἐπέβαλε ὁ Καλβίνος στήν Γενεύη εἶναι μιά χαρακτηριστική περίπτωση αὐτῆς τῆς νοοτροπίας.

Ὅλα ὅσα ἀναφέρθηκαν δέν εἶναι φονταμεναλισμός, συντηρητισμός, φανατισμός. Ἐς διαβάση κανεῖς πῶς οἱ κοινωνιολόγοι ἐρμηνεύουν τόν δυτικό ἄνθρωπο ὕστερα ἀπό τήν ἐπιρροή πού δέχθηκε ἀπό τόν σχολαστικισμό καί τόν ἠθικισμό.

Μπορῶ νά συστήσω τήν μελέτη τῶν ἀπόψεων τοῦ διάσημου Κοινωνιολόγου Max Weber ὅπως καταγράφεται στό βιβλίο του: «Ἡ Προτεσταντική ἠθική καί τό πνεῦμα τοῦ Καπιταλισμοῦ». Ἐκεῖ θά διαπιστώση κανεῖς πῶς ὁ Max Weber περιγράφει ἀνάγλυφα καί παραστατικά τήν ἀγωνία τοῦ δυτικοῦ Χριστιανοῦ νά μάθη ἂν εἶναι προορισμένος ἀπό τόν Θεό νά σωθῆ. Πρόκειται γιά τό ἀμείλικτο δίλημμα ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ἐκλεκτός ἢ καταδικασμένος». Γιατί ἂν δέν εἶναι προορισμένος, τότε δέν χρειάζεται νά ἀγωνίζεται στήν ζωή του νά εἶναι καλός Χριστιανός. Καί τελικά θά μάθη πῶς ὁ δυτικός Χριστιανισμός ἀνέπτυξε τό πνεῦμα τοῦ καπιταλισμοῦ, μέ τόν ἀπόλυτο προορισμό, τόν εὐσεβιστικό ἀτομισμό, τόν προτεσταντικό ἀσκητισμό, τόν ὠφελισμὸ τοῦ ἐπαγγέλματος κλπ.

Ἡ Ὁρθόδοξη διδασκαλία δέν περιέπεσε σέ τέτοιες διαστρεβλώσεις. Διαφύλαξε τήν διδασκαλία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, ὄχι μόνον τῆς πρώτης χιλιετίας, ἀλλά καί τῆς δεύτερης χιλιετίας, ὅπως τῶν ἁγίων Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ καί ὄλων τῶν Φιλοκαλικῶν καί Νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Μέσα στήν θεολογία αὐτή ἀνδρώθηκαν οἱ τελευταῖοι ἅγιοί μας, ὅπως ὁ ἅγιος Παῖσιος Βελιτσκόφσκι, πού ἔφερε μιά ἀναγέννηση στήν Ρουμανία καί τήν Ρωσία, ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης, ὁ ὄσιος Παῖσιος ὁ Ἄγιορείτης καί πολλοί ἄλλοι.

Ἐπομένως, τό νά γίνεται προσπάθεια νά τεθοῦν στό περιθώριο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς οἱ διδασκαλίες τῶν Πατέρων αὐτῶν, πού εἶναι διδασκαλίες τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά βρισκόμαστε «ὁμολογιακά» πλησίον τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τά τόσα θεολογικά καί κοινωνικά προβλήματα, εἶναι ἓνα μεγάλο πρόβλημα. Ἡ παραθεώρηση τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας πού ἐκφράζεται μέσα ἀπό τοὺς ἁγίους αὐτούς, γιά νά βρεθοῦν μερικά κοινά σημεῖα μέ τόν δυτικό Χριστιανισμό, εἶναι προδοσία τῆς πίστεως. Δέν μπορῶ νά βρῶ ἄλλον εὐγενέστερο χαρακτηρισμό.

Ἐπί πλέον, μέ τέτοιον ἀποστεωμένο Χριστιανισμό, ἀποκομμένο ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες τῆς δεύτερης χιλιετίας δέν βοηθοῦμε τούς ἴδιους τούς δυτικούς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπογοητευμένοι ἀπό τήν δυτική χριστιανική παράδοση στήν ὁποία μεγάλωσαν καί ἀναζητοῦν τήν ἡσυχαστική παράδοση. Ὅσοι δυτικοί Χριστιανοί γίνονται Ὁρθόδοξοι ἐμπνέονται ἀπό τήν Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν Πατέρων, τίς γραφές τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου, τήν διδασκαλία τῶν ἁγιορειτῶν Πατέρων. Δέν μποροῦμε νά ἀπογοητεύσουμε ὄλους αὐτούς μέ ἀνούσια, ἄγευστα καί ἀναιμικά κείμενα.

3. Ἐκκλησία - Ὁρθοδοξία – Εὐχαριστία

Ἡ Ὁρθόδοξη πίστις δέν εἶναι ἀφηρημένη καί δέν παραμένει στίς βιβλιοθήκες τῶν Ἐκκλησιῶν καί τῶν Μονῶν, ἀλλά εἶναι ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας, πού βιώνεται στά Μυστήρια, ψάλλεται στίς ἱερές ἀκολουθίες, μετέχεται στήν θεία Εὐχαριστία, ἀποκαλύπτεται στήν προσευχή καί στόν ἀσκητικό ἀγώνα. Αὐτή ἡ «θεολογία τῶν γεγονότων» καταγράφεται στά ὁμολογιακά κείμενα καί τίς ἀποφάσεις τῶν Τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Δέν ὑπάρχει διάσταση μεταξύ μυστηρίων καί ὁμολογίας, προσευχῆς καί καθημερινῆς ζωῆς, θείας Λειτουργίας καί Συνοδικῶν Διασκέψεων. **Συνδέεται πολύ στενά τό *lex credendi* μέ τό *lex orandi*.** Ἄν ὑπάρχει μιά διάσπαση μεταξύ αὐτῶν τῶν δύο, δηλαδή μεταξύ δόγματος καί λατρείας, εἶναι ἀπόκλιση ἀπό τήν ἀλήθεια. Αὐτό σημαίνει ὅτι κάθε Συνοδική ἀπόφαση πού ἀντιπαρατίθεται στήν θεολογία τῶν εὐχῶν τῶν Μυστηρίων καί τῶν τροπαρίων εἶναι ἀντορθόδοξη ἀπόφαση.

Ὁ Ἐπίσκοπος πρ. Ἐρζεγοβίνης καί Ζαχουμίου Ἀθανάσιος Γιέφτιτς σέ μιά σημαντική μελέτη του μέ τίτλο «Ἐκκλησία, Ὁρθοδοξία καί Εὐχαριστία παρά τῷ ἁγίῳ Εἰρηναίῳ» (βλ. Ἀθανασίου Γιέφτιτς, *Χριστός ἀρχή καί τέλος*, ἐκδ. Ἰδρυμα Γουλανδρῆ-Χόρν, Ἀθήνα 1983, σελ. 109 κ.ἐξ.) καταγράφει τόν σύνδεσμο πού ὑπάρχει μεταξύ Ἐκκλησίας, Ὁρθοδοξίας καί Εὐχαριστίας, ὅπως ἀναλύεται ἀπό τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Ἐπίσκοπο Λυῶνος.

Νά θυμίσω ὅτι ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος εἶναι ἓνας Ἀποστολικός Πατέρας πού ἐξῆσε στήν Λυῶνα σέ μιά κρίσιμη περίοδο (140-202) ὅταν ἐξέλιπαν οἱ Ἀπόστολοι καί ἐμφανίσθηκαν οἱ αἵρετικοί Γνωστικοί, οἱ ὅποιοι ἔλεγαν ὅτι ἔλαβαν μιά «ἀπόκρυφον γνῶσιν» καί «κρυφά μυστήρια». Ἔτσι, ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος δίδασκε τήν στενή σχέση πού ὑπάρχει μεταξύ Ἐκκλησίας, Ὁρθοδοξίας καί θείας Εὐχαριστίας.

Κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο ἡ **Ἐκκλησία** διαφυλάσσει τήν πίστις τῶν Ἀποστόλων. «Ἡ ἀπό τῶν ἀποστόλων παράδοσις, ἡ διά τῶν διαδόχων των

πρεσβυτέρων φυλασσομένη ἐν ταῖς ἐκκλησίαις». Ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρο «Ἐκκλησία» ἢ «Ἐκκλησίαι» γιὰ τοὺς Γνωστικούς, παρά μόνον τίς λέξεις «συναγωγή» καί «διδασκαλεῖον». Ἐπίσης, προτρέπει τοὺς Πρεσβυτέρους νὰ ὑπακούουν στοὺς διαδόχους τῶν Ἀποστόλων πού ἔχουν «τό χάρισμα τῆς ἀληθείας ἀσφαλές» καί ὅσοι ἀφίστανται ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς χαρακτηρίζει «ὡς αἰρετικούς καί κακογνώμονας ἢ ὡς σχίζοντας (τὴν Ἐκκλησία) καί ὑπερηφάνους καί αὐθάδεις».

Ἐπειτα, ἡ Ἐκκλησία συνδέεται στενά μέ τὴν **Ὁρθοδοξία**, τὴν ἀληθινὴ πίστη. Γράφει ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος: «ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κηρυσσομένη ἀλήθεια», «ἡ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παράδοσις καί τό τῆς ἀληθείας κήρυγμα».

Ἀκόμη ἡ Ἐκκλησία καί ἡ Ὁρθοδοξία συνδέονται μέ τὴν **θεία Εὐχαριστία**. Γράφει ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος: «Ἡμῶν δέ σύμφωνος ἡ γνώμη τῇ εὐχαριστία καί ἡ εὐχαριστία πάλιν βεβαιοῖ τὴν γνώμην». Οἱ εὐχές τῆς θείας Εὐχαριστίας ὁμολογοῦν τό μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας, δηλαδή τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, καί τό μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐρμηνεύοντας ὅλα αὐτά ὁ Ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος Γέφτιτς παρατηρεῖ:

«Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εἰρηναίου εἰς τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐποχῆς του δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχη ὁποιοσδήποτε διαχωρισμός ἢ ἀνεξαρτητοποίησις μεταξὺ Ἐκκλησίας, εὐχαριστίας καί ὀρθοδοξίας, διότι οὔτε ὑπάρχει Ἐκκλησία χωρὶς τὴν ὀρθοδοξίαν καί τὴν εὐχαριστίαν, οὔτε δὲ ἡ ὀρθοδοξία χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν καί τὴν εὐχαριστίαν, οὔτε πάλιν ἡ εὐχαριστία ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἀληθινῆς πίστεως της. Ὅπως "οἱ ἐκτὸς τῆς ἀληθείας", δηλ. ἐκτὸς τῆς ὀρθῆς πίστεως εὐρισκόμενοι, εὐρίσκονται αὐτομάτως καί ταυτοχρόνως καί "ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας", οὕτω καί τὰνάπαλιν, οἱ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκονται καί ἐκτὸς τῆς ὀρθοδοξίας (ἐκτὸς τῆς ἀληθείας) καί ἐκτὸς τῆς ἀληθοῦς καί θεαρέστου εὐχαριστίας (τῆς κοινωνίας τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ), ἐφ' ὅσον ἡ πίστις εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ἀληθινῆς παραδόσεως καί ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἀληθινῆς εὐχαριστιακῆς πράξεως καί συνάξεώς της».

Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ἔχει μερικές θαυμαστὲς συνέπειες. Θὰ καταγραφοῦν μερικές ἀπὸ αὐτές.

α) «Ἡ μέχρι σήμερον ἐμμονὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν καί τὴν ὀρθὴν πρᾶξιν καί ὀρθὴν σύναξιν τῶν ἀποστόλων καί τῶν ἀληθινῶν μαθητῶν αὐτῶν, καί ὡς συνέπειαν τούτου ἡ μὴ ἀναγνώρισις κοινωνίας μέ καμμίαν ἄλλην "ἐκκλησίαν" ἐκτὸς τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς

καί Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ καλυτέρα ἀπόδειξις τῆς μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐπιβίωσης τῆς ἰδίας αὐτῆς περί Ἐκκλησίας συνειδήσεως τοῦ Εἰρηναίου καί γενικῶς ὅλης τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας».

β) «Ὅλοι αἱ οἰκουμενικά καί τοπικά σύνοδοι τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπέβλεπον τελικῶς εἰς τόν αὐτόν σκοπόν· τήν διαφύλαξιν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως εἰς τήν πίστιν καί τήν ζωὴν καί τήν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας, καί εἰς τόν ἀποκλεισμόν ἀπό τήν ἐκκλησιαστικήν ἐν τῇ εὐχαριστία κοινωνίαν ἐκείνων οἱ ὅποιοι διαστρέφουν τόν σωτήριον "κανόνα τῆς ἀληθείας", τόν ὅποιον ἀπό τοὺς ἀποστόλους καί τοὺς γνησίους μαθητάς των, τοὺς πατέρας, παρέλαβεν ἡ Ἐκκλησία. Τοιοῦτοτρόπως προεφυλάσσετο ἡ σωτηρία τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀνθρώπων.

Διὰ τόν λόγον αὐτόν ἀπό τοὺς πρώτους αἰῶνας μέχρι σήμερον οἱ ὀρθόδοξοι ὑπογραμμίζουν συνεχῶς ὅτι δέν ὑπάρχει σωτηρία ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή ἐκτός τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνότητος καί κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων καί τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν ἐν τῇ ὀρθῇ καί ἀληθινῇ πίστει καί τῇ χαρισματικῇ πράξει καί τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει καί κοινωνίᾳ καί τῇ χάριτι τοῦ Πνεύματος καί τῶν δώρων αὐτοῦ. Ἡ σωτηρία εἶναι ἔνωσις καί κοινωνία μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἡ δέ κοινωνία αὕτη πραγματοποιεῖται μόνον ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, καί συγκεκριμένως ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ κοινωνίᾳ τῶν ἐν ἐκάστη τοπικῇ ἐκκλησίᾳ ὀρθῶς πιστευόντων εἰς τόν Χριστόν καί εἰλικρινῶς ἠνωμένων πέριξ τῶν ἐπισκόπων ὡς φορέων τῶν "ἀποστολικῶν διαδοχῶν" ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις».

γ) «Ἡ "ἀποστολική διαδοχή" αὕτη τῶν ἐπισκόπων εἶναι διαδοχή (succesio) αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς πληρότητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τοπικῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ καί μεταξύ τῶν ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει, τῇ ἀληθείᾳ καί σωτηρίῳ διδασκαλίᾳ, καί ἐν τῇ χάριτι τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καί τῷ σώματι καί αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Δέν εἶναι ἡ ἀποστολική διαδοχή, κατὰ τόν Εἰρηναῖον, διαδοχή μόνης τῆς "χειροτονίας", ἀλλά διαδοχή καί συνέχεια ὅλης τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ τῆς ἐπὶ τῇ ἀνθρωπότητι γενομένης, ὅλης δηλαδή τῆς ὑποστάσεως καί ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὅλης τῆς πληρότητος καί καθολικότητός της».

δ) «Εἰς τήν "οἰκουμενίζουσαν" ἀλλά μὴ ὀρθοδοξοῦσαν ἐποχὴν μας ἡ θεολογική καί ἐκκλησιαστική μαρτυρία αὕτη τοῦ ἱερομάρτυρος Εἰρηναίου, ἐπισκόπου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, –εἰς τήν ὁποίαν ἐκυριάρχει ἡ συνείδησις περί ἀδιαιρέτου ἐνότητος τοῦ ἀποστολικοῦ καί καθολικοῦ καί ὀρθοδόξου καί εὐχαριστιακοῦ χαρακτήρος τῶν τοῦ Θεοῦ ἀνά τόν κόσμον διεσπαρμένων ἐκκλησιῶν– δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους σημαίνει πάντοτε τήν ζῶσαν

παράδοσιν περί τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἐνότητός της, τῆς ὁποίας παραδόσεως δέν δυνάμεθα νά ἀπομακρυνθῶμεν οὔτε νά τήν ἀλλάξωμεν. Οἱ Ὁρθόδοξοι δέν ἀλλάζομεν τήν παραδοσιακήν μας συνείδησιν περί Ἐκκλησίας, διότι τοῦτο θά ἐσήμαινε τήν ἀλλαγὴν τῆς Ἐκκλησίας, τήν διακοπὴν δηλαδή τοῦ ἱστορικοῦ οἰκουμενισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, τήν διακοπὴν τῆς ἐνότητός μας καί κοινωνίας μέ τήν ἀποστολικο-πατερικήν Ἐκκλησίαν ὄλων τῶν αἰώνων».

Ἐπομένως, κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Ἐπίσκοπο Λυῶνος, δέν ὑπάρχει Ἐκκλησία χωρίς Ὁρθοδοξία καί θεία Εὐχαριστία· δέν ὑπάρχει Ὁρθοδοξία χωρίς Ἐκκλησία καί θεία Εὐχαριστία· καί δέν ὑπάρχει θεία Εὐχαριστία χωρίς τήν Ἐκκλησία καί τήν Ὁρθοδοξία. Αὐτή εἶναι ἡ παράδοση πού διατρέχει τήν Ἐκκλησία ἀπό τῶν Ἀποστόλων καί μέχρι σήμερα στήν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας.

4. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι μιά ἀπό τίς δεκατέσσερις Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Παρέλαβε τήν αὐτοκεφαλία της μέ τόν Συνοδικό-Πατριαρχικό Τόμο τοῦ 1850 καί σέ αὐτήν προσετέθησαν διάφορες κατά καιρούς ἐπαρχίες, ἄλλες κατά ἀφομοίωση (1866, 1882) καί ἄλλες ἐπιτροπικῶς (1928).

Ὅπως εἶχα καθῆκον μελέτησα τά κείμενα πού εἶχαν προετοιμάσει οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπό ὅλες τίς Ἐκκλησίες καί ὑπεγράφησαν ἀπό τοὺς Προκαθημένους. Κατά τήν μελέτη τῶν κειμένων ἀπό τήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο καί τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφασίσθηκε νά γίνουν διάφορες ἀλλαγές, ἥτοι διορθώσεις, προσθήκες μέσα στήν προοπτική τῆς βελτιώσεως τῶν κειμένων. Αὐτό ἔγινε σέ ἕνα πνεῦμα ὁμοψυχίας, ὁμοφωνίας στά περισσότερα καί ἐλάχιστες μειοψηφίες σέ μερικά ἀπό αὐτά, καί μιά πρόταση μέ ἀνοικτή ψηφοφορία.

Ἔτσι προῆλθε ἕνα ἀποτέλεσμα πού ἱκανοποίησε ὅλους τοὺς Ἱεράρχες, ἀλλά καί ἐκείνους πού ἔμαθαν γιά τήν ἀπόφαση. Στήν συνέχεια θά παρουσιάσω τά κεντρικά σημεῖα τῆς ἀποφάσεως.

Τό βασικό σημεῖο εἶναι ὅτι ἐνῶ στό κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον» σέ διάφορες παραγράφους γινόταν λόγος ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «ἀναγνωρίζει τήν ἱστορικήν ὑπαρξιν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν», αὐτό ἀντικαταστάθηκε μέ τήν φράση: **«γνωρίζει τήν ἱστορικήν ὑπαρξιν ἄλλων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καί Κοινοτήτων».**

Ἐπίσης, σημαντικό σημεῖο εἶναι αὐτό πού ἀναφέρεται στήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ στό κείμενο γινόταν λόγος γιά τό ὅτι ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας «εἶναι ἀδύνατον νά διαταραχθῆ», ἐν τούτοις γινόταν στήν συνέχεια λόγος γιά τήν προσπάθεια νά ἀποκατασταθῆ ἡ ἐνότητα μεταξύ τῶν Χριστιανῶν, ὡσάν νά ἰσχύη ἡ θεωρία τῶν κλάδων. Στό κείμενο ἔγιναν μερικές διορθώσεις, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι «ἡ ἐνότης αὐτῆς εἶναι ἀδύνατον νά διαταραχθῆ» καί συμμετέχει «εἰς τήν κίνησιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν **λοιπῶν** Χριστιανῶν» ἢ «τῆς ἀπωλεσθείσης ἐνότητος τῶν **λοιπῶν** Χριστιανῶν», καθώς ἐπίσης ὅτι ἐργάζεται ὥστε νά ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα κατά τήν ὁποίαν «ὁ Κύριος θά ἐκπληρώσῃ τήν ἐλπίδα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας **περί ἐπισυναγωγῆς εἰς αὐτήν πάντων τῶν ἐσκορπισμένων** καί γενήσεται μία ποιμνὴ εἰς ποιμήν».

Ἀκόμη σημαντικό σημεῖο εἶναι αὐτό στό ὁποῖο γίνεται λόγος γιά τήν προοπτική «τῶν θεολογικῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετά τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καί Κοινοτήτων», οἱ ὁποῖοι διάλογοι «προσδιορίζονται πάντοτε **ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας καί τῶν κανονικῶν κριτηρίων τῆς ἤδη διαμορφωθείσης ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως** συμφώνως πρὸς τοὺς ἱερούς κανόνας τῶν Οἰκουμενικῶν καί τῶν ὑπὸ τούτων ἀναγνωριζομένων Τοπικῶν Συνόδων, ὡς εἶναι **οἱ Κανόνες 46, 47 καί 50 τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ 8 καί 19 τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ 7 τῆς Β' Οἰκουμενικῆς, ὁ 95 τῆς Πενθέκτης, καί ὁ 7 καί 8 τῆς Λαοδικείας**».

Ἐπίσης, προσετέθη μιά ἀπαραίτητη διευκρίνιση: «Διευκρινίζεται, ὅτι, ὅταν ἐφαρμόζεται ἡ κατ' οἰκονομίαν εἰσδοχή τῶν ἑτεροδόξων διὰ Λιβέλλου καί ἀγίου Χρίσματος, **δέν σημαίνει ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τήν ἐγκυρότητα τοῦ Βαπτίσματος ἢ καί τῶν λοιπῶν μυστηρίων αὐτῶν**».

Στήν παράγραφο πού γινόταν λόγος γιά τήν καταδίκη κάθε διάσπασης τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀπό ἄτομα ἢ ὁμάδες καί γιά τήν διατήρηση τῆς γνησίας ὀρθοδόξου πίστεως, ἡ ὁποία διασφαλίζεται διὰ τοῦ Συνοδικοῦ συστήματος, προσετέθησαν **ὁ 6^{ος} Κανόνας τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί οἱ 14^{ος} καί 15^{ος} τῆς Πρωτοδευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου**.

Σέ ἄλλη παράγραφο πού γινόταν λόγος γιά τήν ἀναγκαιότητα τοῦ διαχριστιανικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, χωρίς προκλητικές ἐνέργειες ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ, **προστέθηκε μέσα σέ παρένθεση ἡ Οὐνία**, πρᾶγμα τό ὁποῖο σημαίνει ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν δέχεται τόν

ὑποκριτικό αὐτόν τρόπο γιά τήν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως τό ἐπαγγέλλεται στήν πράξη ἡ Οὐνία.

Σημαντική διόρθωση στήν παράγραφο ὅτι οἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξεσ Ἐκκλησίεσ «καλοῦνται νά συμβάλουν εἰς τήν διαθρησκευαικήν συνεννόησιν καί συνεργασίαν», ἔγινε μέ τήν προσθήκη τῆσ φράσεωσ «**διά τήν εἰρηνικήν συνύπαρξιν καί κοινωνικήν συμβίωσιν τῶν λαῶν, χωρίς τοῦτο νά συνεπάγεται οἰονδήποτε θρησκευτικόν συγκρητισμόν**».

Γιά τήν συμμετοχή τῆσ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίασ στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ) ἔγινε εὐρύτατοσ λόγος. Ἡ πρόταση τῆσ Διαρκοῦσ Ἱερᾶσ Συνόδου ἦταν νά διαγραφοῦν οἱ σχετικέσ παράγραφοι πού ἀναφέρονται σέ αὐτό. Κατόπιν ἐντόνου συζητήσεωσ ἔγινε φανερή ψηφοφορία (διά ἀνατάσεωσ τῆσ χειρόσ), ἀπό τήν ὁποία προέκυψε ὅτι δεκατρεῖσ (13) Ἀρχιερεῖσ πρότειναν νά διαγραφοῦν οἱ παράγραφοι αὐτοί, ἐξήντα δύο (62) νά παραμείνουν καί δύο (2) εἶχαν διαφορετικέσ ἀπόψεισ.

Ἔτσι, ἡ πλειοψηφία τῶν Ἱεραρχῶν ἦταν νά παραμείνουν οἱ παράγραφοι αὐτοί στό κείμενο καί ἡ Ἐκκλησία τῆσ Ἑλλάδοσ συμμετέχει στίσ ἐργασίεσ τοῦ ΠΣΕ σύμφωνα μέ τίσ ἀπαραίτητεσ προϋποθέσεισ. Στήν συζήτηση καί ψηφοφορία ὑπεστήριξα ὅτι θά πρέπει νά παραμείνουμε στό ΠΣΕ ὡσ παρατηρητέσ, ἀλλά αὐτή ἦταν ἡ μοναδική πρόταση.

Παρά ταῦτα στό κείμενο αὐτό ἡ φράση ὅτι οἱ Ὁρθόδοξεσ Ἐκκλησίεσ στό ΠΣΕ συμβάλλουν «δι' ὄλων τῶν εἰς τήν διάθεσιν αὐτῶν μέσων εἰς τήν μαρτυρίαν τῆσ ἀληθείασ καί τήν προαγωγήν τῆσ ἐνότητοσ τῶν Χριστιανῶν» διορθώθηκε μέ τήν φράση συμβάλλουν «**δι' ὄλων τῶν εἰς τήν διάθεσιν αὐτῶν μέσων διά τήν προώθησιν τῆσ εἰρηνικῆσ συνυπάρξεωσ καί τῆσ συνεργασίασ ἐπί τῶν μειζόνων κοινωνικοπολιτικῶν προκλήσεωσ καί προβλημάτων**». Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ λόγος συμμετοχῆσ τῆσ Ἐκκλησίασ μασ στό ΠΣΕ εἶναι μόνον γιά κοινωνικοῦσ λόγους καί ὄχι γιά τήν μαρτυρία τῆσ ἀληθείασ καί τήν προαγωγή τῆσ ἐνότητοσ τῶν Χριστιανῶν.

Στό κείμενο μέ τίτλο «Ἡ ἀποστολή τῆσ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίασ ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ», γινόταν λόγος γιά τό ἀνθρώπινο πρόσωπο καί γιά τήν κοινωνία τῶν προσώπων. Παράλληλα ὁμως διαρκῶσ γινόταν λόγος καί γιά τόν ἄνθρωπο. Ὅποτε, χάριν θεολογικῶν λόγων καί ἐνοποιήσεωσ τοῦ κειμένου ἀντικαταστάθηκε ἡ φράση «**ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου**» μέ τήν φράση «**ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου**».

Στό κείμενο μέ τίτλο «Τό αὐτόνομο καί ὁ τρόπος ἀνακηρύξεωσ αὐτοῦ» προσετέθη μία παράγραφος: «**Ἐκκλησιαστικά Ἐπαρχία δι' ἅσ ἐξεδόθη Πατριαρχικός Τόμος ἢ Πρᾶξι, δέν δύνανται ἵνα αἰτήσωνται τήν**

χορήγησιν αὐταῖς αὐτονομίας, διατηρουμένου ἀπαρασαλεύτου τοῦ ὑφισταμένου ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος αὐτῶν».

Σέ μία ἄλλη παράγραφο τοῦ ἰδίου κειμένου, στό ὁποῖο γινόταν λόγος γιά τήν χορήγηση τῆς Αὐτονομίας σέ μία Ἐπαρχία ἀπό τήν Μητέρα Ἐκκλησία προστέθηκε ἡ φράση «**ὁμοφώνως**».

Αὐτές ἦταν οἱ βασικές προτάσεις βελτιώσεως τῶν κειμένων ἀπό τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Θά ἤθελα νά διατυπώσω δύο σκέψεις.

Πρῶτον, μέσα ἀπό αὐτές τίς προσθήκες καί τίς ἀλλαγές διαφαίνεται μία παραδοσιακή ἐκκλησιολογία, μέσα στίς δυνατότητες τίς ὁποῖες εἶχε ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας νά κάνη αὐτό τό ἔργο. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές κατά βάσιν ἦταν ὁμόφωνες καί κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἰσχυρισθῆ ὅτι στήν Ἱεραρχία οἱ «συντηρητικοί» Ἱεράρχες ἐπιβλήθηκαν ἐπί «τῶν προοδευτικῶν» Ἱεραρχῶν!!!

Ἐπῆρξαν βέβαια καί προτάσεις νά ἀποσυρθῆ τελείως τό κείμενο «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πρὸς τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον» γιά περαιτέρω ἐπεξεργασία, ἀλλά δέν ἔγινε ἀποδεκτό ἀπό τήν Ἱεραρχία.

Δεύτερον, οἱ ἀποφάσεις αὐτές εἶναι δεσμευτικές γιά τήν Ἐκκλησία μας, διότι ἔγιναν ἀποδεκτές κατά βάσιν ὁμοφώνως. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεΐα μας στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο πρέπει νά τίς ὑποστηρίξη γιά νά περάσουν στό κείμενο καί δέν ἔχει δυνατότητα ὑπαναχώρησης.

Συμπέρασμα

Ἐξ ὕστερα ἀπό τά ἀνωτέρω, καταλήγω στό συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, μέ ὅσες Ἐκκλησίες προσέλθουν, θά πρέπει ὅπωςδήποτε στό Μήνυμά της νά ἀναφέρη ρητῶς τίς Οἰκουμενικές καί Μεγάλες Συνόδους, καί νά παύσῃ νά διαδίδεται τό «παραμύθι» πού εἶναι ἀνιστόρητο, ἀθεολόγητο, ἀντιεκκλησιαστικό, ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτή συνεκλήθη ὕστερα ἀπό 1200 χρόνια, ἢ ὅτι εἶναι ἡ πρώτη Σύνοδος μετά τό Σχίσμα.

Μέ πολύ σεβασμό, παρακαλῶ ἱκετευτικῶς τούς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πού τελικά θά παραστοῦν, ἰδίως τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ὁ ὁποῖος κοπίασε γιά νά φθάσουν τά πράγματα ἔως ἐδῶ, νά ἀναφέρουν ρητῶς ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτή εἶναι συνέχεια τῶν Συνόδων τοῦ Μεγάλου Φωτίου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, τῶν Μεγάλων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῶν

Προκατόχων τους, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοί ἐμαρτύρησαν γιά τήν δόξα τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας. Διαφορετικά θά ὑπάρχη ἕνας ἐπί πλέον λόγος νά ἀπαξιωθῇ στήν συνείδηση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ὡς Σύνοδος ἀντιφωτιανή, ἀντιπαλαμική, ἀντιμαρκιανή (Μάρκου Εὐγενικοῦ), ἀντιφιλοκαλική!

Αἰσθάνομαι ὅτι κατά τήν διάρκεια τῶν Συνεδριάσεων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου θά ὑπάρξουν Συνοδικοί πού θά αισθανθοῦν τήν φωνή τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, τά αἵματα τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως, τά δάκρυα καί τούς ἀγῶνες τῶν ἀσκητῶν, τούς ἰδρώτες τῶν ἱεραποστόλων, τήν προσευχή τῶν «τοῦ Χριστοῦ πενήτων», τήν προσδοκία τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Δυστυχεῖς θά εἶναι ὅσοι δέν θά τό αισθανθοῦν αὐτό, οὔτε θά τό καταλάβουν.

Ἰούνιος 2016

<http://parembasis.gr>